

de toenmalige Commissie Burgerbevolking en de Commissarissen Afvoer Burgerbevolking hun taak moesten vervullen zonder op een zodanige grondslag te kunnen wijzen.

Wanneer de burgemeester krachtens het tweede lid van artikel 2 de verplaatsing gelast, zal de commissie ook hem uiteraard terzijde staan. Zoals in artikel 4, tweede lid, is gesteld, zullen de burgemeesters zich bij het verplaatsingsbeleid moeten onderwerpen aan de leiding gegeven door of vanwege de centrale overheid. Het ligt in de bedoeling, dat te doen geschieden door tussenkomst van de hierboven bedoelde commissie en de provinciale Commissaris Verplaatsing Bevolking.

Zoals de eerste twee ondergetekenden in de Memorie van Toelichting bij artikel 73 van het ontwerp van wet betreffende het Ve hoofdstuk der Rijksbegroting 1952 reeds mededeelden, is bereids een organisatie opgebouwd, welke met het oog op verplaatsingen voorbereidingen treft. Het ligt in de bedoeling deze organisatie te funderen op de onderhavige artikelen.

Artikel 16

In de regel zal, hoe goed de voorbereidingen ook zijn geweest, bij het huisvesten en het onderbrengen van de verplaatste personen een zodanige snelheid moeten worden betracht, dat een zorgvuldige afweging van de belangen van de bewoner en de in te kwartieren persoon in het nauw geraakt. Teneinde enerzijds voldoende soepelheid en snelheid te verzekeren, en anderzijds de daaruit voortvloeiende meningsverschillen een behoorlijke behandeling te geven, wordt voorgesteld, de beoordeling daarvan toe te vertrouwen aan speciaal in te stellen commissies.

Artikel 17

In verband met het voorstel, neergelegd in artikel 8, dat de Minister van Binnenlandse Zaken wordt belast met het aanwijzen van bijzondere verblijfplaatsen, zal ook het beroep daartegen moeten worden gedaan bij een commissie, in te stellen door de centrale overheid.

Artikel 23

Indien de noodzaak tot verplaatsing zich voordoet, zal dit veelal in omstandigheden zijn, waarbij de staat van beleg van kracht is.

Het verdient aanbeveling, dat het Militair Gezag in een zodanig geval de bevoegdheid erlangt, tot verplaatsing van bevolking over te gaan. Het Militair Gezag bediene zich evenwel alsdan van het apparaat, dat terzake ervaring heeft en make geen inbreuk op de samenstelling daarvan (artikelen 13, 14 en 15).

Artikel 24

Er kunnen zich omstandigheden voordoen, zoals bij het overschrijden van onze grenzen van grote groepen van vluchtelingen, waarin het gewent is te kunnen gebruik maken van de in het ontwerp neergelegde regeling.

Voorts zijn gevallen denkbaar, waarin gehele of gedeeltelijke toepassing van deze wet noodzakelijk kan zijn, zonder dat enig verband met de oorlogvoering bestaat; gedacht wordt aan ontruiming wegens (dreigende) dijkdoorbraak of andere grote rampen. Het schijnt niet nodig in dergelijke gevallen ook de Minister van Oorlog met verantwoordelijkheid te belasten.

*De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken a.i.,*

TEULINGS.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

BEEL.

De Minister zonder Portefeuille,

TEULINGS.

De Minister van Oorlog,

C. STAF.

2419 8

ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN.
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is, maatregelen te kunnen treffen ter verzekering van het beschikbaar blijven van goederen, in geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verbandhoudende buitengewone omstandigheden;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

Deze wet verstaat onder:

- goederen: alle zaken, roerende zowel als onroerende, lichamelijke zowel als onlichamelijke;
- rechthebbenden: personen of lichamen, die goederen in eigendom, in bezit, in gebruik of uit anderen hoofde onder zich hebben;
- bevel: een last, gegeven krachtens artikel 2, eerste lid van deze wet.

Artikel 2

1. Ieder van Onze Ministers is bevoegd — indien dit naar zijn oordeel noodzakelijk is ter verzekering van het beschikbaar blijven van goederen — in geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verbandhoudende buitengewone omstandigheden, aan rechthebbenden te gelasten of te doen gelasten bij algemeen of bijzonder bevel om:

- in of aan een goed, dan wel in de toestand waarin of de plaats waar het zich bevindt, of in de wijze waarop het wordt gebruikt, zonder door of vanwege die Minister verleende schriftelijke vergunning, geen veranderingen of geen, bij het bevel omschreven veranderingen, aan te brengen of toe te laten, dat dit door anderen geschiedt;
- in of aan een goed, dan wel in de toestand waarin of de plaats waar het zich bevindt, of in de wijze waarop het wordt gebruikt, de bij het bevel omschreven veranderingen aan te brengen of toe te laten, dat zulks door of vanwege die Minister geschiedt;
- een goed niet te verbruiken of te verwerken zonder een door of vanwege die Minister verleende schriftelijke vergunning;
- zorg te dragen voor een doeltreffend onderhoud van een goed.

2. Het bevel kan bepalingen inhouden omtrent de plaats en de tijd waarop aan het bevel moet worden voldaan. De plaats waarop aan het bevel moet worden voldaan, kan ook buiten het Rijk in Europa zijn gelegen.

3. Een bevel wordt niet gegeven dan in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken.

4. De rechthebbende op een goed, ten aanzien waarvan een bevel is gegeven, is verplicht van dit bevel kennis te geven aan zijn rechtsopvolger.

5. Een bevel is mede van kracht voor de volgende rechthebbenden ten aanzien van de in het bevel begrepen goederen.

6. Een bevel, krachtens deze wet door Onze Minister van Oorlog of van Marine gedaan ten behoeve van de landverdediging, heeft voorrang boven een bevel door een van Onze andere Ministers gedaan, ook al was dit eerder gegeven.

Artikel 3

1. Een algemeen bevel, alsmede de wijziging of intrekking daarvan wordt bekend gemaakt door plaatsing in de *Nederlandse Staatscourant* en, zo het een lichamelijke zaak betreft, tevens door aanplakking aan het gemeentehuis van de gemeente, waar zij zich bevindt.

Een bijzonder bevel, alsmede de wijziging of intrekking daarvan wordt bekend gemaakt door afgifte van het bevelschrift aan de rechthebbende, tot wie het bevel gericht is, of aan hun woon- of verblijfplaats.

2. Indien het afgeven van het bevelschrift aan de rechthebbende, naar het oordeel van de Minister, die het bevel heeft gegeven of doen geven, niet mogelijk is, geschiedt de afgifte aan de burgemeester der gemeente, waar het goed zich bevindt; deze doet het stuk op een plaats binnen de gemeente in bewaring houden.

Artikel 4

1. Ieder, die op de voet van artikel 2, eerste lid, is aangewezen om namens Onze Minister een bevel of bevelen te geven, moet voorzien zijn van een algemene of bijzondere schriftelijke machtiging, waaruit blijkt gedurende welke termijn de lasthebber daartoe bevoegd is.

2. De eis, in het vorige lid gesteld, geldt niet in spoedeisende gevallen, mits de beschikking, waarbij personen zijn aangewezen, die bevoegd zijn namens Onze Ministers te gelasten, in de *Nederlandse Staatscourant* geplaatst of door middel van de radio-omroep bekend gemaakt is.

Artikel 5

1. Indien ingevolge een bevel de rechthebbenden schade lijden, worden zij ten laste van het Rijk schadeloos gesteld overeenkomstig door Ons bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen.

2. De bedragen der schadeloosstellingen worden, zo mogelijk, door of namens Onze Minister, die het bevel heeft gegeven of doen geven, en de in het vorig lid genoemde rechthebbenden in onderling overleg vastgesteld.

3. Aan de rechthebbende, met wie ten aanzien van de schadeloosstelling overeenstemming wordt bereikt, wordt deze terstond tegen kwitantie uitbetaald. Kan de schadeloosstelling niet terstond worden uitbetaald, dan wordt aan de rechthebbende een door hem en door of namens Onze Minister ondertekend bewijs afgegeven, vermeldende:

- a. Onze Minister, die het bevel heeft gegeven of doen geven;
- b. de naam, de voornaam, de hoedanigheid en de woonplaats van de rechthebbende;
- c. een omschrijving van het in het bevel begrepen goed, alsmede van de strekking van het bevel;
- d. het overeengekomen bedrag der schadeloosstelling;
- e. degene, die het bedrag der schadeloosstelling zal uitbetalen.

Artikel 6

1. Aan een rechthebbende, met wie ten aanzien van de schadeloosstelling, geen overeenstemming wordt bereikt, wordt een door of namens Onze Minister, die het bevel heeft gegeven of doen geven, gedagtekend en ondertekend bewijs verstrekt, hetwelk de bedragen vermeldt, die als schadeloosstelling zijn aangeboden, onderscheidenlijk verlangd.

2. De schadeloosstelling wordt alsdan in hoogste ressort vastgesteld door commissiën, welke daartoe door Ons worden ingesteld.

3. De rechthebbende dient bij ongezegeld verzoekschrift zijn vordering tot het bedrag, waarop hij meent recht te hebben, binnen twee maanden, na dagtekening van het in het eerste lid vermelde bewijs, bij de bevoegde commissie in. Indien de rechthebbende niet binnen deze termijn een verzoekschrift heeft ingediend, kan Onze Minister, die het bevel heeft gegeven of doen geven, een verzoekschrift tot vaststelling van de schadeloosstelling in hoogste ressort bij de bevoegde commissie indienen.

4. Wij stellen bij algemene maatregel van bestuur regelen vast over de samenstelling, benoeming, werkwijze en bevoegdheid der commissiën.

5. De overeenkomstig het tweede lid vastgestelde schadeloosstelling wordt terstond betaalbaar gesteld.

Artikel 7

1. Ieder van Onze Ministers kan, bij in de *Nederlandse Staatscourant* bekendgemaakte beschikking, personen aanwijzen, die toezicht houden op de nakoming van het bij of krachtens artikel 2 gegeven bevel.

2. Deze personen kunnen te allen tijde inzage vorderen van alle bescheiden, waarvan zij voor een goede vervulling van hun taak inzage nodig oordelen; zij, die uit hoofde van hun stand, beroep of ambt tot geheimhouding zijn verplicht, kunnen de inzage weigeren van de bescheiden, tot welke hun plicht tot geheimhouding zich uitstrekt.

3. De personen, bedoeld in het eerste lid, hebben te allen tijde toegang tot alle plaatsen, voor zover zij betreding daarvan voor een goede vervulling van hun taak nodig oordelen. Zo nodig verschaffen zij zich toegang met behulp van de sterke arm.

4. Is een zodanige plaats een woning, dan treden de krachtens het eerste lid aangewezen personen tegen de wil van de bewoner niet binnen, dan voorzien van een bijzondere schriftelijke last van een van Onze Ministers. Van dit binnentreden wordt proces-verbaal opgemaakt, hetwelk binnen tweemaal vier en twintig uren wordt ingeleverd bij degene, die de last verstrekte, en in afschrift medegedeeld aan degene, wiens woning is binnentreden.

5. De personen, bedoeld in het eerste lid, kunnen zich bij het betreden door andere personen doen vergezellen. In het geval, bedoeld in het vorige lid, wordt hiervan melding gemaakt in het proces-verbaal.

6. De personen, bedoeld in het eerste en vijfde lid, zijn verplicht een geheim te bewaren, hetwelk hun bij de vervulling van hun taak is bekend geworden.

Artikel 8

1. Onze Minister, die een bevel heeft gegeven of doen geven, kan op kosten van de overtreder doen wegnemen, beletten, verrichten of in de vorige toestand doen herstellen, zonedig met gebruikmaking van alle de overtreder ten dienste staande goederen, productiemiddelen, bedrijfsinstallaties en -benodigdheden en vervoermiddelen, hetgeen in strijd met een bevel is of wordt verricht of nagelaten. Spoedeisende gevallen uitgezonderd, wordt van deze bevoegdheid geen gebruik gemaakt, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

2. Het personeel van de overtreder is verplicht de diensten te verrichten, welke tot dat doel worden gevorderd door degene, die met de hiervoor genoemde werkzaamheden belast is.

3. Onze Minister kan bij dwangbevel, medebrengende het recht om de goederen van de schuldenaar zonder vonnis aan te tasten, de ingevolge het eerste lid verschuldigde kosten invorderen.

4. Het dwangbevel wordt op kosten van de schuldenaar bij deurwaardersexploit betekend en tenuitvoergelegd op de wijze, bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven.

5. Binnen 30 dagen na de dagtekening staat verzet tegen het dwangbevel open door dagvaarding van Onze Minister. Het verzet schorst de tenuitvoerlegging.

Artikel 9

1. Hij die opzettelijk het bepaalde bij of krachtens artikel 2 niet nakomt of de nakoming daarvan of de maatregelen, bedoeld in artikel 8, eerste lid, opzettelijk verhindert of belemmert, dan wel een krachtens artikel 8, tweede lid, van hem gevorderde dienst opzettelijk niet verleent, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaar of geldboete van ten hoogste honderdduizend gulden.

2. Hij aan wiens schuld te wijten is, dat het bepaalde bij of krachtens artikel 2 niet wordt nagekomen, of dat de nakoming daarvan of de maatregelen, bedoeld in artikel 8, eerste lid, worden verhindert of belemmerd, dan wel een krachtens artikel 8, tweede lid, gevorderde dienst niet wordt verleend, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste tienduizend gulden.

3. De feiten zijn misdrijven.

Artikel 10

1. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld in artikel 9, zijn behalve de ambtenaren, aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de door of vanwege een van Onze Ministers aangewezen personen.

2. De opsporingsambtenaren, bedoeld in het vorige lid, kunnen te allen tijde inzage vorderen van alle bescheiden, waarvan zij voor een goede vervulling van hun taak inzage nodig oordelen; zij, die uit hoofde van hun stand, beroep of ambt tot geheimhouding zijn verplicht, kunnen de inzage weigeren van de bescheiden, tot welke hun plicht tot geheimhouding zich uitstrekt.

Artikel 11

1. De opsporingsambtenaren, bedoeld in het vorige artikel, hebben te allen tijde toegang tot alle plaatsen, voorzover zij betreding daarvan voor een goede vervulling van hun taak nodig oordelen. Zo nodig verschaffen zij zich toegang met behulp van de sterke arm.

2. Is een zodanige plaats een woning, dan treden zij tegen de wil van de bewoner niet binnen, dan vergezeld van een hulpofficier van justitie, dan wel voorzien van een algemene of bijzondere schriftelijke last van de procureur-generaal bij het gerechtshof of van de officier

van justitie of van een bijzondere schriftelijke last van een hulpofficier van justitie. Van dit binnentreden wordt proces-verbaal opgemaakt, hetwelk binnen tweemaal vier en twintig uren wordt ingeleverd bij degene, die de last verstrekte, en in afschrift medegedeeld aan degene, wiens woning is binnentreden.

3. De opsporingsambtenaren, bedoeld in het vorige artikel, kunnen zich bij het betreden door andere personen doen vergezellen. In het geval, bedoeld in het vorige lid, wordt hiervan melding gemaakt in het proces-verbaal.

4. De personen, bedoeld in de vorige leden, zijn verplicht een geheim te bewaren, hetwelk hun bij de vervulling van hun taak is bekend geworden.

Artikel 12

1. Hij die opzettelijk de in artikel 7, zesde lid, en in artikel 11, vierde lid, opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

2. Hij aan wiens schuld schending van de geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

3. Geen vervolging wordt ingesteld dan op klacht van hem, te wiens aanzien de geheimhouding geschonden is.

4. De feiten zijn misdrijven.

Artikel 13

De maatregelen, krachtens deze wet genomen, blijven zonder gevolg, voorzover zij onverenigbaar zijn met maatregelen, ten behoeve van de landsverdediging genomen krachtens:

- de Wet van 14 September 1866, *Stb.* 138 (Inkwartieringswet);
- de Wet van 23 Mei 1899, *Stb.* 128 (Wet op de staat van oorlog en de staat van beleg);
- de Wet van 15 April 1896, *Stb.* 71 (Wet militaire inundatiën);
- de Wet van 12 December 1853, *Stb.* 128 (Kringenwet);
- de Onteigeningswet;
- de Telegraaf- en Telefoonwet 1904, *Stb.* 7;
- de Luchtvaartwet;
- de Spoorwegwet;
- de Belemmeringenwet Landsverdediging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,

De Minister van Binnenlandse Zaken,

De Minister zonder Portefeuille,

De Minister van Economische Zaken,

2419 9

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

De Wet Medewerking Verdedigingsvoorbereiding 1939 regelt de medewerking ter voorbereiding van de voorziening, in geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden, in de behoeften van volkshuishouding en landsverdediging, zomede ter voorbereiding van de financiering dier voorziening (Artikel 2).

Blijkens artikel 5 dier wet kan de evenbedoelde medewerking uitsluitend bestaan in:

a. het verstrekken van zodanige opgaven en inlichtingen, als met het oog op de evenbedoelde voorbereiding door de betrokken Minister noodzakelijk worden geacht;

b. het gedogen van zodanig persoonlijk onderzoek — inzage van boeken, bescheiden en geschriften daaronder begrepen — door ambtenaren en deskundigen, daartoe door de betrokken Minister bij de vordering aan te wijzen, als met het oog op in artikel 2 bedoelde voorbereiding door die Minister noodzakelijk wordt geacht;

c. het uitvoeren van opdrachten en het verrichten van werkzaamheden, welke verband houden met het onderzoek naar de productiemogelijkheden of met de voorbereiding van de aanpassing in geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden, aan de behoeften van volkshuishouding en landsverdediging;

d. het vormen en aanhouden van door de betrokken Minister te bepalen voorraden;

e. het voorbereiden van de gehele of gedeeltelijke overbrenging van bedrijven, werkzaamheden, administraties of voorraden, naar door de betrokken Minister aan te wijzen plaatsen;

f. het gedogen van het treffen van eenvoudige, bij algemene maatregel van bestuur nader te bepalen voorbereidingen ten behoeve van de landsverdediging.

Krachtens de Wet Medewerking Verdedigingsvoorbereiding 1939 kan dus — afgezien van het vormen en aanhouden van bepaalde voorraden — slechts praeparatoire medewerking van een beperkte strekking gevorderd worden.

Naar huidig recht zou een verdergaande medewerking slechts erlangd kunnen worden door een vordering in gebruik of eigendom krachtens de Algemene Vorderingsregeling 1944 dan wel krachtens andere vorderingswetten. De bezwaren, hieraan verbonden, zijn evident. Immers zal de Regering aldus, indien zij de voor de oorlogvoering van belang zijnde goederen conservatoir ter beschikking wil hebben, reeds spoedig tot omvangrijke vorderingen in eigendom of gebruik moeten overgaan, hetgeen uiteraard aanzienlijke uitgaven zal vergen, terwijl zij bovendien zelf voor het beheer, het bewaren en het verzorgen der goederen zou moeten doen zorgdragen. Anderzijds zal de Regering — indien, door welke omstandigheden of overwegingen ook, een vordering in gebruik of eigendom niet direct zou worden toegepast — de kans lopen, dat allerlei goederen op welke wijze dan ook voor aanwending in het belang van de oorlogvoering te loor gaan.

Uit deze overweging meent de Regering, dat het noodzakelijk is, als sluitstuk op de Wet Medewerking Verdedigingsvoorbereiding 1939 en ter waarborging van een doeltreffende hantering van het vorderingsrecht, bij de wet een algemene nadere voorziening te treffen.

Het onderhavige wetsontwerp is bestemd om in deze behoefte te voorzien. Het ligt evenwel in het voornemen van de Regering de totstandkoming te bevorderen van een wet tot wijziging van de Algemene Vorderingswet 1939 en zulks vóór de 15de Februari 1953, met ingang van welke datum de Algemene Vorderingsregeling 1944 zal vervallen